

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-11-21

Ärendenummer KOV-2024-00762

Handläggare

Lisa Ahnoff, Linnéa Adiels Lundberg, Mikael Adrian,
Marie Falk

Telefon:

E-post: lisa.ahnoff@kretsloppochvatten.goteborg.se

Utredning av differentierad dagvattentaxa - Behovsanalys och styrning för ökad lokal hantering av dagvatten

Förslag till beslut

I Kretslopp och vattennämnden:

Kretslopp och vattennämnden antecknar informationen till protokollet

Sammanfattning

Kretslopp och vatten har genom Göteborgs Stads budget för 2024 fått ett uppdrag från kommunfullmäktige att utreda differentierad dagvattentaxa i syfte att styra mot ökad lokal hantering av dagvatten.

Uppdraget har delredovisats i tidigare tjänsteutlåtande daterat 2024-12-30 (§6, §34 KOV-2024-00762). I tjänsteutlåtandet från 2024-12-30 sammanfattade förvaltningen kunskaps- och nuläget, och föreslog en utvidgad utredning som inkluderade en behovsanalys och utöver taxa även omfattade krav som styrmedel.

Det finns behov av både fördröjning och rening av dagvatten. Hur stora behoven av fördröjning och rening är varierar, men inte på ett sådant sätt att det går att motivera en *geografiskt* differentierad dagvattentaxa.

I Göteborgs nuvarande taxekonstruktion finns en differentiering av dagvattenavgifterna för andra fastigheter än småhus (*övrig fastighet*) och allmän platsmark. Denna differentiering planerar förvaltningen att behålla.

Förvaltningen föreslår inte några premier eller taxereduktioner för frivilliga åtgärder för fördröjning och rening på småhusfastigheter. Huvudskälet är att kostnader för administration och kontroll riskerar att överstiga nyttan, som dessutom är osäker. Däremot ser förvaltningen möjligheter i informationskampanjer som visar goda exempel på (frivilliga) åtgärder för exempelvis lagring av regnvatten för bevattning och synergieffekter med minskad dricksvattenanvändning.

Kretslopp och vatten bedömer att stadens förvaltningar bör fortsätta med nuvarande arbetssätt, som innebär att krav ställs på rening och fördröjning i samband med ny- och ombyggnation. För att ytterligare tydliggöra, stödja och stärka kravställande, bör de kommunala föreskrifterna för användningen av den allmänna VA-anläggningen (ABVA) uppdateras med en formulering från branschorganisationen Svenskt Vattens standardförslag. Förslag till förändringar av ABVA tas upp i ett separat ärende (KOV-2025-02704), eftersom andra uppdateringar också är aktuella.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förslaget har ingen direkt påverkan på den ekonomiska dimensionen. Förslaget syftar dock till att stödja arbetssätt som ger god samhällsekonomisk kostnad-nyttofördelning. Att endast genomföra åtgärder för uppdimensionering samt fördröjning och rening i de allmänna dagvattensystemen skulle bli både mycket svårt och mycket kostsamt för VA-kollektivet, bland annat på grund av platsbrist. Förvaltningen konstaterar i behovsanalysen att det är motiverat att genomföra åtgärder för fördröjning och rening av dagvatten på kvartersmark och allmän platsmark. Genom att fortsätta ställa krav i samband med om- och nybyggnation skapas möjlighet till successiva förbättringar på ett kostnadseffektivt sätt.

Bedömning ur ekologisk dimension

Genom att fortsätta ställa krav på åtgärder för fördröjning och rening på kvartersmark i samband med om- och nybyggnation kan förutsättningarna för god vattenstatus successivt förbättras och flödesbelastning på befintligt ledningsnät minskas. Det är dock inte tillräckligt för att nå målen om god vattenstatus och skälig säkerhet mot översvämningar, utan åtgärder behövs också på allmän platsmark och i de allmänna dagvattensystemen. Förvaltningen beskriver i behovsanalysen även utvecklingsbehov på längre sikt.

Förvaltningen ser möjliga synergieffekter mellan frivilliga åtgärder för att omhänderta regnvatten för bevattning, och minskad dricksvattenanvändning. Minskad användning av dricksvatten har stor potential att bidra till minskad miljöbelastning från VA-verksamheten. Förvaltningen ser informationskampanjer med exempel på olika frivilliga åtgärder som ett värdefullt sätt att stötta fastighetsägare och samtidigt skapa förutsättningar för mer hållbara system.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har i behovsanalysen studerat om det är motiverat att ha olika avgifter för dagvattenhanteringen baserat på vilken recipient eller ledningssystem som dagvattnet från fastigheten avleds till. Det skulle teoretiskt kunna vara motiverat utifrån stora skillnader i kostnader för VA-huvudmannen – men också kunna ifrågasättas ur rättviseperspektiv. Förvaltningen konstaterar i behovsanalysen att det inte finns tillräckliga motiv att differentiera dagvattentaxan i Göteborg på det sättet.

Förvaltningen beskriver i behovsanalysen även utvecklingsbehov på längre sikt.

Avvägningar mellan samhällsekonomi, samhällsnytta, total miljöbelastning och inskränkning för fastighetsägare måste alltid beaktas. Att förvaltningen i nuläget inte föreslår krav på åtgärder i befintlig bebyggelse (utöver vid om- och nybyggnation) är en sådan avvägning där den sociala dimensionen utgör en del.

Bilagor som ingår i beslutsunderlaget

1. PM Behovsanalys och styrning för ökad lokal hantering av dagvatten 2025-11-13
2. Rapport VA-taxa som styrmedel för ökad lokal hantering av dagvatten –
Sammanfattning av utredningsuppdrag från KF i budget 2024, 2024-12-30
(delredovisning, KOV-2024-00762 §6, §34)

Beskrivning av ärendet

Kretslopp och vatten har genom Göteborgs Stads budget för 2024 fått ett uppdrag från kommunfullmäktige att utreda differentierad dagvattentaxa i syfte att styra mot ökad lokal hantering av dagvatten. Uppdraget har delredovisats i tidigare tjänsteutlåtande daterat 2024-12-30 (§6, §34 KOV-2024-00762). I tjänsteutlåtandet från 2024-12-30 sammanfattade förvaltningen kunskaps- och nuläget, och föreslog en utvidgad utredning som inkluderade en behovsanalys och utöver taxa även omfattade krav som styrmedel.

I Göteborgs Stads åtgärdsplan för god vattenstatus 2023–2027 finns utredning av differentierad dagvattentaxa också med (K 5.8).

Förvaltningens bedömning

I Göteborgs nuvarande taxekonstruktion finns en differentiering av dagvattenavgifterna för andra fastigheter än småhus (*övrig fastighet*) och allmän platsmark. För övrig fastighet beräknas avgiften utifrån storlek på dagvattenservis. För allmän platsmark är taxan differentierad mellan hårdgjord och icke hårdgjord yta.

Denna differentiering planerar förvaltningen att bibehålla eftersom den dels ger vissa incitament för lokala åtgärder, och dels ger en mer rättvis fördelning av kostnader än en icke differentierad taxa. Branschorganisationen Svenskt Vattens standardförslag till dagvattentaxa (i publikation P120) saknar differentiering.

Förvaltningen föreslår inte några premier eller taxereduktioner för frivilliga åtgärder för fördröjning och rening på småhusfastigheter. Huvudskälet är att kostnader för administration och kontroll riskerar att överstiga nyttan, som dessutom är osäker. (I bilaga 2 som är delredovisning från 2024-12-30 beskrivs detta mer utförligt.) Däremot ser förvaltningen möjligheter i informationskampanjer som visar goda exempel på (frivilliga) åtgärder för exempelvis lagring av regnvatten för bevattning och synergieffekter med minskad dricksvattenanvändning

Kretslopp och vatten bedömer att stadens förvaltningar ska fortsätta med nuvarande arbetssätt som innebär att krav ställs på rening och fördröjning i samband med ny- och ombyggnation. För att ytterligare tydliggöra och stärka detta bör de kommunala föreskrifterna för användningen av den allmänna VA-anläggningen (ABVA) uppdateras med en formulering från branschorganisationen Svenskt Vattens standardförslag (§21, Publikation P94 juni 2024):

”Huvudmannen är inte skyldig att ta emot dag- och dränvatten från fastigheter av en sådan beskaffenhet eller mängd att den allmänna VA-anläggningen eller huvudmannen orsakas skada eller olägenhet, att huvudmannen får svårt att uppfylla sina skyldigheter eller att användningen på annat sätt strider mot 21 § vattentjänstlagen.”

Förslag till förändringar av ABVA tas upp i ett separat ärende, eftersom andra uppdateringar också är aktuella.

Avvägningar mellan samhällsekonomi, samhällsnytta, total miljöbelastning och inskränkning för fastighetsägare måste alltid beaktas. I nuläget bedömer förvaltningen att det i första hand är rimligt att ställa krav i samband med om- och nybyggnation, eftersom det finns då bättre möjligheter att genomföra dagvattenåtgärder på ett kostnadseffektivt sätt. På lång sikt är det totala behovet av fördröjning och rening dock så stort att åtgärder kan behöva genomföras även i befintlig bebyggelse.

Möjligheter och konsekvenser för fastighetsägare behöver utvärderas i relation till nyttan innan sådana krav kan införlivas. Detta kommer förvaltningen titta vidare på utifrån vad som står i Bilaga1 *PM Behovsanalys och styrning för ökad lokal hantering av dagvatten*, kapitel 6 Utvecklingsmöjligheter.

Bland de utvecklingsmöjligheter förvaltningen identifierat och planerar att arbeta vidare med de närmaste åren finns införande av fler fastighetstyper i taxekonstruktionen. Förvaltningen ser också att det är mycket viktigt att fortsätta omvärldsbevaka och följa utvecklingen av branschpraxis.

Åtgärder på allmän platsmark är av stor betydelse, och kommer att genomföras exempelvis som en del av de lokala åtgärdsprogrammen för god vattenstatus.

I kommande beslutsärende, planerat till januari 2026, avser förvaltningen att föreslå följande beslut:

1. *Kretslopp och vatten ska föreslå en uppdatering av de kommunala föreskrifterna för användning av den allmänna VA-anläggningen för att stärka möjligheterna att ställa krav på rening och fördröjning på kvartersmark.*
2. *Kretslopp och vattennämnden anser att uppdraget från Stadens budget 2024 till Kretslopp och vattennämnden; "Att utreda en differentierad VA-taxa som styr mot ökad lokal hantering av dagvatten" är slutfört, och att detta tjänsteutlåtande i kombination med tjänsteutlåtande 2024-12-30 (§6, §34) och rapportering via Stratsys utgör dokumentation av uppdraget.*

Sara Stark
Tf. avdelningschef
Strategisk samordning

Emma Hansryd
Förvaltningsdirektör